UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Censibvs, Exactionibus, & procurationibus. Titvlvs XXXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

DE CENSIBVS a, EXACTIOnibus, & procurationibus.

TITVLVS XXXIX.

CAP. I.

Eccleſia fundanda debet pro dote tribui Manſus liber à quolibet ſervitio temporali: ad eccleſiaſticum tamen tenetur: ſed ſi aliquid confertur eccleſiæ ultra Manſum, tenetur eccleſia ex eo ſolvere onera conſueta. h. d. inhærendo litera.

Ex concilio apud Guarmaciam.

SAncitum b eſt, ut unicuique eccleſiæ unus Manſus integer, & abſque ullo ſervitio tribuatur. Et Presbyteri in eis conſtituti, non de decimis, neque de oblationibus fidelium, non de domibus, neque de atriis c, vel de hortis juxta eccleſiam poſitis, neque de prædicto Manſo aliquod ſervitium faciant præter eccleſiaſticum. Et ſi aliquid amplius habuerint, inde ſenioribus debitum ſervitium impendant.

CAP. II.

Datio tributi arguit ſubjectionem.

Auguſtinus *ſuper epiſtolam ad Rom.*

OMnis anima ſublimioribus poteſtatibus ſubdita ſit: *& infra.* Et vos ſubditi eſſe debetis. Ideò enim tributa præſtatis, quia hæc eſt probatio ſubjectionis.

CAP. III.

Non poteſt Epiſcopus novum cenſum imponere monaſterio.

Gregorius *Stephano* d *Cantori.*

SCientes e: [1 *& infrà.*] Adſeruit prædictus Abbas Presbyterum Maſſæ novas monaſterio conſuetudines velle imponere: [2 *& ſ.*] Mandamus, quatenus ſi ab antiquo hoc non fuerit, etiam labentibus temporibus aliquid noviter non permittas imponi.

[1 *Magnitudinem charitatis veſtræ toto Dominum corde diligere &c. quæ ſunt in regiſtro.*]

[2 *Quæ ex tempore conditi monaſterii per tricennale tempus habitæ non fuerunt.*]

CAP. IV.

Cæcus & pauper ad collectas non tenentur.

Idem *Conſtantino Epiſc.*

LIcet f multum: *& infrà.* Dixit quoque prædictus cæcus, quod ad collectas inter alios pariter compellatur: quod fieri non permittas: quia eum, quem cæcitas ſua gravat, inhumanum eſt nimis in collectione affligere: cui debuerat ex collectis, ſi eſſet neceſſitas, adcreti.

CAP. V.

Petens cenſum, debet rationem exprimere.

Paſchalis II. *Comitiſſæ Mathildæ.*

PErvenit g ad nos: [1 *& infrà.*] Inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quòd cenſus ignorantiæ nec divinis, nec humanis legibus invenitur: oportet quippe ut omnis cenſus, ad quid, & quando perſolvi debeat, prædicatur.

[1 *Quòd Fraxinorum Abbas Carpenſem eccleſiam fuerit deprædatus, occaſione ſcilicet cujuſdam cenſus, qui ad quod ſolvi deberet ignoratur, de quo nimirum cùm nos Archipresbyter interrogaret, ut quod rationabile videbatur, reſponderemus.*]

a *Vid. Turrecrematam in ca. quæſitum. 1. quæſt. 3. & Covarruvium lib. 3. var. reſol. ca. 7. & Sotum libr. 6. de juſt. & jur. qu. 5. artic. 1.* b *Burchard. libr. 3. decret. ca. 52. Ivo part. 3. ca. 55. & ca. 1. eod. tit. in 1. compilat.* c *Aliàs, atriis, ſed omnes Vaticani habent, ut eſt impreſſum.* d *Chartulario lib. 12. epiſt. 10. Indictione 7. Centius.* e *Ca. 4. eod. tit. in 1. compilat.* f *Ca. 7. eod. tit. de reſtitut. ſpoliat. in 1. comp.* g *Ca. 5. eod. tit. in 1. compilat. vid. Calderi. conſil. 1. tit. de libel. obl.*

CAP. VI.

Determinat concilium numerum equorum, quos ſecum ducere poſſunt prælati viſitantes: & prohibet eis tunc uti venationibus, & ſumptuoſas epulas quærere. hoc primò, uſq; ad ver. prohibemus.

Ex concilio Lateran. a

CVm Apoſtolus ſe ac ſuos propriis manibus decreverit exhibendos b, ut locum prædicandi auferret Pſeudoapoſtolis, & illis quibus prædicabat, non exiſteret oneroſus: grave nimis eſſe dignoſcitur, quòd quidam prælatorum ita in procurationibus graves exiſtant, ut interdum eccleſiaſtica ornamenta ſubditi exponere compellantur, & longi temporis victum brevis hora conſumat c. Quocirca ſtatuimus, quòd Archiepiſcopi parœcias viſitantes, pro diverſitate provinciarum, & facultatibus eccleſiarum 40. vel 50. evectionum numerum, Epiſcopi autem 20. vel 30. Cardinales 25. nunquam d excedant, Archidiaconi verò 5. vel 7. Decani conſtituti ſub Epiſcopis e duobus equis contenti exiſtant. Nec cum canibus venatoriis, & auribus proficiſcantur, ſed ita procedant, ut non quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti, quærere videantur. Nec ſumptuoſas epulas quærant, ſed cum gratiarum actione recipiant, quòd honeſtè ac competenter illis fuerit miniſtratum.

Prælati non debent gravare ſubditos talliis, & exactionibus: permittitur tamen ex juſta cauſa petere ab eis moderatum auxilium. h. d. uſq; ad §. ſanè.

Prohibemus etiam ne ſubditos ſuos talliis & exactionibus Epiſcopi gravare præſumant. Suſtinemus autem pro multis neceſſitatibus, quæ aliquoties ſuperveniunt, ut ſi manifeſta ac rationabilis cauſa extiterit, cum charitate moderatum ab eis valeant auxilium poſtulare. Cùm enim dicat Apoſtolus: Non debent filii theſaurizare parentibus, ſed parentes filiis: multum longè à paterna pietate videtur, ſi præpoſiti ſubditis ſuis graves exiſtant, quos in cunctis neceſſitatibus paſtoris debent more fovere. Archidiaconi verò ſive Decani, nullas exactiones ſive tallias in Presbyteros ſeu clericos exercere præſumant.

In effectu dicitur, quod numerus equorum ſtatutus in prin. ca. non debet trahi ad augendum numerum aliàs ſolitum. Abbas.

Sanè quòd de prædicto numero evectionis ſecundùm tolerantiam dictum eſt, in illis locis poterit obſervari, in quibus ampliores ſunt reditus & eccleſiaſticæ facultates. In pauperioribus autem locis tantam volumus tenere menſuram, ut ex acceſſu majorum, minores meritò non doleant ſe gravari. Nec ſub tali indulgentia illi, qui paucioribus equis uti ſolebant, hactenus plurium ſibi credant poteſtatem indultam.

CAP. VII.

Novus cenſus eccleſiis imponi non poteſt, nec antiquus augeri. h. d. & eſt de principalioribus hujus tituli.

Ex eodem f.

PRohibemus inſuper, ne ab Abbatibus Epiſcopis, vel aliis prælatis novi cenſus imponantur eccleſiis, nec veteres augeantur, nec partem redituum ſuis uſibus appropriare præſumant: ſed libertatem, quam ſibi majores conſervare deſiderant, minoribus ſuis bona voluntate conſervent. Si quis verò aliter fecerit, irritum quod egerit habeatur.

CAP. VIII.

Prælatus ſeu rector eccleſiæ non poteſt, præſertim poſt mortem, eccleſiam ſuam propria auctoritate conſtituere cenſualem.

a *Sub Alexand. III. ca. 4. & 6. eod. titul. in 1. compilatione.* b *al. alendos, ut eſt in concilio in margine.* c *Vid. l. jus alimentorum. ff. ubi pupil. educ. de.* d *nuſquam.* e *al. ipſis.* f *Concil. Lateran. ſub Alexand. III. ca. 7. §. prohibemus. & ca. eod. tit. in 1. compilat.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Alexander III. *Vigorien. Epiſc.* a

PRæterea *b* illi, qui Epiſcopo ignorante auctoritate ſua penſionem annuam de eccleſiis quadam illuſione *c* ſolverint ſive receperint, eis defunctis in receptione penſionis nonſunt aliquatenus audiendi, ſi Pontificis aut alterius, qui de jure id facere potuerit, auctoritatem & adſenſum ſuper hoc interveniſſe conſtiterit. Non enim ſimplices ſacerdotes vel clerici poſſunt eccleſias, quibus præſunt, auctoritate ſua (præſertim poſt deceſſum ſuum) efficere cenſuales.

CAP. IX.

Breve eſt, vel per alia verba ſummatur ſic: Epiſcopus eccleſia de manu laici per ſe erepta non poteſt ob hoc cenſum imponere.

Idem *Carnoten. Epiſc.* d

ECcleſiis *e*, quas de novo Epiſcopi de manibus laicorum eripiunt, præter cathedraticum, & jura omnia, quæ aliis eccleſiis imponuntur, exactionem prohibemus imponi.

CAP. X.

Nova pedagia ſine conſenſu Principis imponens, communione privatur.

Idem *f*.

INnovamus: [*& infrà.*] Nec quiſquam alicui *g* novas pedagiorum exactiones ſine auctoritate & conſenſu Regum & Principum ſtatuere aliquo modo præſumat. Si quis autem contra hoc fecerit, & commonitus *h* non deſtiterit, donec ſatisfaciat, communione careat Chriſtiana.

CAP. XI.

Qui per colluſionem conſtituit eccleſiam cenſualem, illa privabitur.

Idem *Cantuarien. Archiepiſcopo, & ejus ſuffraganeis.*

CVm clerici *i*: *& infrà.* Ad hoc quia clerici quidam cum religioſis colluſione facta citra auctoritatem diœceſ. Epiſcopi eccleſias, quas tenent, eis conſtituunt cenſuales, ut poſt deceſſum eorundem, eædem eccleſiæ per repræſentationem eorundem religioſorum ad filios vel nepotes clericorum ipſorum poſſint transferri. Præcipimus, ut ſi qui inventi fuerint facere talia, eos à præſcriptis eccleſiis non differatis appellat. poſtpoſita, removere.

CAP. XII.

Si collectores gravant eccleſias, privari debent officio.

Idem.

EA *k*, quæ de avaritia: *& ſ.* Cùm autem propter B. Petri viſitationem denariorum collectam per Archidiaconatus veſtros feceritis, eccleſias vel parœcias non gravetis. Quòd ſi ſecus præſumpſeritis, id quod videmini habere, auferetur à vobis *l*.

CAP. XIII.

Qui recipit juramentum de novo cenſu impoſito eccleſiæ perſolvendo, compellitur jurantem abſolvere.

Lucius III.

SIgnificavit *m* nobis T. rector eccleſiæ de Fulſig. *n* quòd cùm à Monachis de Caſtig. *o* ad regimen ipſius eccleſiæ fuiſſet *a* electus: de ſolvendo ei annuatim cenſu trium marcharum, quas prædeceſſor ejus ſolvere, præſtitit ſacramentum: poſtmodum Epiſcopus [illegible] ipſum cenſum Monachis ſolveret, niſi prius [illegible] quòd Epiſcopali auctoritate fuiſſet impoſitus, ſub periculum ordinis ſui interdixit: [1 & ſ.] Quocirca mandamus, quatenus ſi præfatum cenſum auctoritate [illegible] lis, & non de novo impoſitum fuiſſe conſtiterit, Epiſcopo præcipias, ut prohibitionem ſine dilatione [illegible] verò cenſus ſit de novo impoſitus, ſive auctoritate Epiſcopi hoc factum fuerit, ſive non, eoſdem Monachos [illegible] ricum à juramento abſolvant, app. re. compeſcas.

[1 *Unde præd. rector hinc perjurii reatum timet, [illegible] etiam inobedientiæ periculum imminere.*

CAP. XIV.

Archiepiſcopus viſitans provinciam, etiam à monaſteriis [illegible] vinciæ procurare debet.

Idem *Raven. Archiepiſc.*

SOpitæ *b*: [1 *& infrà.*] Sanè cùm inter te & monaſteria Bononiæ ſuper procuratoribus, quas [illegible] egeras, controverſia verteretur: [2 *& infrà.*] [illegible] ſancti Proculi, omnium aliorum procurator, [illegible] teris quas portavit, apparuit, ſuper hoc [illegible] [3 *& infrà.*] Sed tu procurationes [illegible] monaſteriis tuæ provinciæ adſerens tibi [illegible] ne præſtari, eas prædeceſſoribus tuis in [illegible] non. exhibitas, per teſtes idoneos probaſti. [illegible] tique vidimus intentionem tuam jure communi [illegible] deceſſorum tuorum conſuetudine adjuvari. [illegible] pter monaſteria ſupradicta condemnavimus ad [illegible] tionem, ſecundùm facultates eorum tibi tuiſque ſucceſſoribus exhibendam.

[1 *Iudicio ſed. Apoſt. quæſtiones ſcripto ad memoriam [illegible] tuam commendantur, ne per oblivionem proceſſu temporis [illegible] ſuſcitari: ut autem ſententia majorem habeat firmitatem [illegible] ſcripti munimine roboratur.*]

[2 *Cauſam ven. f. n. Alban. Epiſcopo commiſimus [illegible] dam. Poſtmodum verò dil. fil. n.*]

[3 *Unde nullum pro parte ſua privilegium Rom. [illegible] Ravennatis exhibuit, nec oſtendit per longam conſuetudinem [illegible] nitum.*]

CAP. XV.

Patroni etiam clerici novum cenſum eccleſiæ imponere [illegible] ſunt, nec veterem augere: & ſi ſuper hoc juramenta [illegible] exegerunt, coguntur abſolvere.

Clemens III.

GRavis *c* admodum: [1 *& infrà.*] [illegible] perſonæ, cùm eccleſias vacare contingit, [illegible] quenquam ad ipſarum regimen volunt vocare, [illegible] novum cenſum eccleſiis illis imponant, aut [illegible] contra conſtitutionem concilii Lateran. *d* augmentent, ad ipſius ſolutionem inſtituendum Presbyterum [illegible] ria, vel fidejuſſoria cautione cogentes: [2 *& infrà.*] Diſcr. veſtræ mandamus, quatenus quæcunque [illegible] rit contra conſtitutionem prædictam ſuper eccleſiis, [illegible] earum cenſu à tempore conſtitutionis hujus [illegible] irritum revocantes, Presbyteros, quos ſuper his [illegible] ta illicita præſtitiſſe noveritis, congrua [illegible] impoſita faciatis abſolvi: eos qui de cætero contra [illegible] mam canonum ſuper his venire præſumpſerint, [illegible] cè punientes.

[1 *Et correptione digniſſima nuper querela in audientia [illegible] eſt propoſita, quòd ſalva conſcientia ſub diſſimulatione [illegible] poſſumus. Cùm enim quædam.*]

[2 *Unde ſæpè contingit, ut diœceſ. Epiſcopo [illegible] juſmodi ignorante, vel eo minimè requiſito, [illegible]*

a *Vigor. alit. Vigornen. alit. VVigorn.* b *Ca. 8. eod. titul. in prima compilation. & poſt concil. Lateranenſ. ſub Alexandr. III. part. 18. ca. 9.* c *colluſione, legitur poſt concilium, & fortè aptius eſt.* d *Carnoc. in uno, cæteri habent Carnoten.* e *Cap. 10. eod. tit. in prima compilation. & poſt concil. Lateranenſ. part. 2. ca. 8.* f *ſcilicet Alexandr. III. in concil. Lateranen. cap. 22. & ca. 2. de treuga & pace, in prima compilation. vid. Sylveſtrum in ſumma.* g *alicubi, legitur in antiquis.* h *monitis.* i *Ca. 17. tit. de ſimonia, in 1. compil. & poſt concil. p. 28.* k *Ca. 15. tit. de ſimon. in 1. compil. & poſt conc. Lat. p. 2. c. 4.* l *Matth. 25. & Luc. 19.* m *Ca. 1. eod. tit. in 2. comp.* n *Fulsig. al. Furtigen.* o *Clauſtig. al. Clauſtrigen.*

a *Aſſumptus.* b *Ca. 2. eod. tit. in 1. comp.* c *Ca. 4. [illegible] in 2. comp. & de mater. vid. Cardin. in Clem. [illegible]* d *Later. ſub Alex. III. c. 7. 4. prohibemus.*

inducant, pro ſua voluntatis arbitrio inſtituunt ſacerdotes. Quoniam igitur conſtitutiones præd. concilii pati nolumus, neq; debemus aliquorum malorum injuria violari.]

CAP. XVI.

Qui tenetur procurare fratres alicujus domus, obligatur ad procurandum omnes, licet illorum numerus nunc creverit: ſed ſi ex hoc gravetur nimium, per judicis officium ſibi providebitur. h. d. ſecundùm lecturam magis communem.

Innocentius III. *Abba. & conventui Bellevillæ.* a

QVantò creatori: [1 & ℥.] Accepimus, quòd ab ipſo domus veſtræ primordio de fundatoris voluntate proceſſit, ut fratribus ſancti Irenæi procurationem unam annis ſingulis liberaliter exhiberent, cùm nihil teneatis ab eis *b*, propter quod hujuſmodi procuratio ipſis debeat exhiberi: verùm tunc propter fratrum & ſervientium paucitatem, talis procuratio non gravabat, ſed nunc in tantum excrevit numerus eorundem, quòd ad procurationem vix quatuor *c* marchæ argenti ſufficerent, quæ pro una fieri conſuevit: [1 & ℥.] Indulgemus igitur, ne ultra primam menſuram in procuratione ipſa ſitis ulterius prædictis fratribus obligati, ſed expenſis, quæ conſueverunt ſufficere, ſint contenti, niſi facultates eccleſiæ in tantum excreverint, quòd ſine gravamine ampliato fratrum numero ad ſolvendum debitum procurationis extendi poſſit quantitas expenſarum.

[1 Veſtro ſub religionis habitu aſtricti eſtis devotius famulari, tanto ſolicitius vos convenit providere, ne per immoderationis gravitatem aliquatenus poſſit in vobis monaſtici profectus ordinis impediri.]

[2 Ut igitur per Apoſt. ſolicitudinis curam veſtris poſſit in parte iſta gravaminibus provideri, auct. vobis præſentium.]

CAP. XVII.

Omnes eccleſiæ, niſi quæ ab hoc per privilegium Apoſtolicum ſint exemptæ, procurare tenentur legatos ſed. Apoſt. ſeu etiam ejus nuncios: nec in hoc præſcriptione juvantur. h. d. uſq; ad §. ſanè.

Idem *Primicerio & Clero Mediolanenſi.*

CUm inſtantia *d* noſtra *e* quotidiana: [1 & ℥.] Poſtulationi veſtræ taliter reſpondemus, quòd quum omnes eccleſiæ legatis & nunciis ſed. Apoſtol. procurationes impendere teneantur, ab earum præſtatione nullam habere *f* volumus excuſatam, niſi fortè per ſpeciale privilegium ſed. Apoſtol. (quod non credimus) ſit exempta, etiam ſi longiſſimo tempore procurationis obſequium non *g* impenderint: cùm in talibus præſcriptio ſibi locum nequeat vindicare: quia nos à proviſione paſtoralis ſolicitudinis circa omnes eccleſias nunquam omninò ceſſamus.

[1 Si ſecundùm debitum Apoſtolicæ ſervitutis omnium eccleſiarum ipſarum negotiis promovendis, non poſſumus perſonaliter imminere, per fratres noſtros ea expedire compellimur, quos à noſtro latere deſtinamus: illius exemplum in hac parte ſecuti, qui diſcipulis ſuis in mundum univerſum tranſmiſſis, ipſe perſonaliter in medio terræ ſalutem operatus eſt. Hinc eſt quòd cùm dilect. fil. v. tit. S. Petri ad vincula Presbyterum Card. Apoſtol. ſed. leg. pro negotiis eccleſiæ in Lombardiam duximus deſtinandum, ut in veſtram civitatem ingreſſus procurationes exigeret, quas conſueverunt Apoſtol. ſed. leg. nunciis exhiberi: vos non attendentes quod dicitur ab Apoſtolo, Si vobis ſpiritualia ſeminavimus, non eſt magnum ſi carnalia veſtra metamus, ne vos ad onus procurationis arctaret, niſi à canonicis majoris eccleſiæ ſe faceret antea procurari, ſed. Apoſt. appellaſtis: & ſicut idem Card. per ſuas nobis literas intimavit, in aliis etiam non modicum injurioſi fuiſtis: propter quod dilect. fil. n. præpoſitus S. Nazari, & A. canonicus S. Stephani ſyndici & procuratores veſtri, cum Abbate S. Vincentii ad ſed. Apoſt. venientes, ut ſuper his ſtatueremus ordinem & menſuram ex parte veſtra ſuppliciter poſtulabant. Licet autem pro eo quod prædicto Card. vel potius nobis in ipſo contumaciter reſiſtentes, juxta verbum dominicum: Qui vos recipit, me recipit, & qui vos ſpernit, me ſpernit, neceſſaria denegaſtis, non pro vobis, ſed contra vos potius meruerunt exaudiri: quia tamen paternam affectionem, qua nobis proprium eſt miſereri de Rom. ſed. clementia ſemper & parcere, offenſi etiam deponere non valeamus, de conſ. ſ. n.]

a Bellavilla. b Solutionem cenſus non denotare dominium, vid. l. neq; tales. C. de prob. c vox, argenti, deeſt in antiquis, & in recentioribus magis emendatis. d Ca. 2. eod. tit. in 3. compilatio. vid. Abbatem conſil. 94. incipit, videtur primò. in 1. volum. & Felin. in c. accedentes. ſupr. de præſcript. e alias, veſtra. f haberi. g impenderit.

Tractat de modo procurationis ipſorum legatorum & nunciorum. Abbas.

Sanè in his exigendis eum modum & ordinem volumus obſervari, ut nulla eccleſia vel prælatus ſe indebitè prægravari rationabiliter conqueratur. Si de communi collecta, legatorum & nunciorum noſtrorum expenſas duxeritis faciendas, (quod vobis non duximus inhibendum) ex hoc nobis & noſtris nullum præjudicium volumus generari, quò minùs poſſint à quocunque maluerint procurationes ſibi debitas poſtulare: ita, quòd ſi exactus ultra ſuam fuerit gravatus facultatem, ſibi ab aliis reſtauretur. Nunciis tamen noſtris in neceſſariis expenſis exhibendis *a* pareat, quicunque fuerit requiſitus, ita quòd in fraudem nihil penitus attentetur, nec per communes miniſtros procurationis obſequium ſi noluerint recipere compellantur. Qui verò contumaciter eis duxerint reſiſtendum, diſtrictione ſunt eccleſiaſtica compellendi.

CAP. XVIII.

Si ad unicam menſuram ſolvi ſolet quod debetur ex voto, ad illam in poſterum ſolvi debebit: ſi verò ad diverſas, liberabitur ſolvens etiam ad minorem.

Idem *Zamoren.* b *& Salamantino Epiſcopis.*

EX parte *c* Compoſtellani Archiepiſcopi fuit propoſitum, quòd cùm hi, qui vota beati Iacobi continuè perſolverunt ad communem terræ ſuæ menſuram, cum qua videlicet emunt & vendunt, ipſa perſolverint hactenus & perſolvant: quidam quia longis *d* temporibus ab eorum ſolutione ceſſarunt, nunc quandam menſuram exhibent parviſſimam & ignotam. [1 & ℥.] Cùm ergo non conſtet, ad quam menſuram anteceſſores eorum prædicta vota perſolverint, credimus diſtinguendum, utrum habitatores regionis ipſius, qui ea continuè perſolverunt, ad unam & eandem menſuram hujuſmodi vota perſolverint, an ad varias & diverſas. In primo enim caſu ad eandem & illi ſolvere ſunt cogendi. In ſecundo volentes ſolvere ad minorem, non ſunt cogendi, ut ad majorem perſolvant: quoniam cùm hujuſmodi vota gratuita fuerint ab initio, benignius ſunt à viris eccleſiaſticis exigenda, ne tanquam exactores videantur lucris temporalibus inhiare.

[1 Nec etiam communibus uſibus deputatam, & ad eandem vota prædicta perſolvere moliuntur. Unde poſtulaſtis à nobis, ut ſuper hoc vos certos reddere dignaremur, utrum hi qui menſuram ignotam exhibent, ad ſolvenda vota prædicta, ſint ad communem terræ ſuæ menſuram, ſecundùm quod illi qui ea perſolvunt, continuè faciunt, compellendi.]

a Vox, expenſis, deeſt in antiquis, & recentioribus magis emendatis. b Samoren. & Salamantin. de quibus vid. Vaſæum in Annalib. Hiſp. c. 20. & 21. c C. 3. eod. tit. in 3. comp. & quatenus obiter hic tangitur materia implendi voti, vide beatum Thom. 2. 2. q. 88. art. 3. & q. 189. art. 3. d Aliàs, qui à longis.

CAP. XIX.

Eccleſiæ tenentur Epiſcopo, in cujus diœceſi ſunt, reſpondere de procurationibus, quarta decimarum & aliis epiſcopalibus. h. d. quoad titulum.

Idem *Cæſarauguſten. Epiſcopo.*

CVm *a* olim [1 & ſ.] Quia nobis fides facta fuit, quod eccleſiæ de Luna *b* & de Beſ. in tua ſunt diœceſi conſtitutæ, non ſolùm per alia, verumetiam per hoc ipſum, quòd in inſtrumentis compoſitionum continetur expreſsè, ut Abbas ſancti Ioannis Prilaten. *c* tam de quarta decimarum, quàm de cæteris epiſcopalibus, tibi debeat reſpondere, Abbatem ipſum ad integram ſolutionem quartæ omnium decimarum nullis factis deductionibus, & ad præſtationem procurationum, & aliorum epiſcopalium jurium in prædictis eccleſiis condemnamus. Licet enim ex forma ſecundæ compoſitionis deductiones eſſent aliquæ faciendæ quia tamen compoſitionem, idem Abbas nullatenus adprobavit, ſed ſtuduit multipliciter impugnare: ex ea non debuit beneficium conſequi, cui renunciaſſe tacitè videbatur. Abſonum erat præterea, ut negaret illam eccleſiam, in tua diœceſi conſtitutam, ſuper quam inſtrumenta prædeceſſoris tui oſtendebat in jure, monaſterio fuiſſe conceſſa, per quæ epiſcopale jus petebat *d* expreſsè.

[1 *Ad aures noſtras tuam querimoniam deſtinaſſes, quod te dil. fil. Abbas S. Io. Pinnaten. quartis decimarum quas in eccleſiis, de Luna & de Tauſt. debes percipere multipliciter defraudaret.*]

CAP. XX.

Solvendi ſunt cenſus ad antiquam monetam, in qua inſtituti fuerint, niſi ſit in alterius monetæ ſolutione præſcriptum. h. d. & eſt caſus not. & multùm allegabilis.

Idem *Spoletano Epiſcopo.*

OLim *e* cauſam, quam adverſus clericos plebis Rupinæ ſuper ſynodatico proponebas, Tuder. Epiſcopo & collegis ſuis commiſimus terminandam, coram quibus ex parte tua fuit propoſitum, quod iidem clerici prædeceſſoribus tuis, tres in feſto nativitatis, & tres in feſto reſurrectionis dominicæ, pro ſynodatico ſolverint den. Papien. nunc tantum tres Lucenſes, pro ſingulis denariis Papienſibus perſolvebant, cùm tamen unus denarius Papien. *f* valeat ſex Lucen. unde petebas eos ad Papien. ſolutionem compelli, cùm & ſi tu Lucen. primo anno receperis, ſemper tamen jus tuum poſtmodum fueris proteſtatus: [1 & ſ.] Cùm igitur conſtet, quòd Papien. olim pro ſynodatico ſolvebantur, quod ex eo etiam ſequitur, quòd Lucen. ſoluti ſunt poſtmodum pro eiſdem, cùm ex dictis teſtium, & confeſſione *g* advocati alterius partis non revocata, poſtmodum adpareat evidenter, quòd tempore L. prædeceſſoris T. pro ſynodatico Papien. fuit moneta ſoluta, & à tempore dicti L. non niſi triginta ſex annorum, ad plus tempus effluxerit, & ſit legitimè comprobatum, quod tres Lucen. qui pro uno Papien. poſt mortem ipſius L. ſolvebantur v. vel vi. valebant ex illis, qui hodie ſunt in uſu, intelligentes, ex hoc quòd per monetæ declinationem acciderit, ut uſque ad tempus tuum Lucen. dati fuerint pro ſynodatico, ſicut erant in uſu, procuratorem adverſæ partis nomine clericorum plebis prædictæ tibi ad ſolutionem denar. Papien. vel æſtimationem *h* eorum pro ſynodatico per definitivam ſententiam condemnamus.

[1 *Verùm pars clericorum propoſuit ex adverſo, quòd ſi aliquando prædeceſſ. tuis denarii Papien. pro ſynodatico fuere [illegible] ſoluti, tamen à xlv. annis & infra tam tibi quam [illegible] exſolverant, ſicq; partem ſuam nitebantur præſcriptione [illegible] ergo Iacobo tuo & Ioan. Presbytero adverſæ partis [illegible] dil. fil. n. P. Baſilicæ xii. Apoſtolorum Presbyt. Cardin. [illegible] auditorem: quibus coram eo nil volentibus aut [illegible] proponere, quoniam fuerat renunciatum utrinq; [illegible] mnia in noſtra & fratrum n. præſentia retuliſſet, [illegible] teſtes tuos fuiſſe probatum, quòd tempore Lotharii præd. [illegible] tam poſt deceſſum ejus denarii Papien. fuerant pro ſynodatico ſoluti: & exinde tres Lucenſes quorum duo valebant [illegible] hoc tempore ſunt in uſu aliquandiu fuerint exhibiti, & [illegible] pore Lotharii xxx. trium vel xxxiv. aut etiam xxxv. [illegible] ſpatium eſt elapſum, dicta teſtium etiam adverſæ partis [illegible] mus, per quos voluit comprobare, quod à tempore Lotharii [illegible] trium à xl. annis: & infr. tres Lucenſes, vel tres Mediolanenſes [illegible] datico ſoluta fuerant pro ſingulis Papien. fuiſſent [illegible] Confeſſus quoq; fuerat advocatus ipſius partis [illegible] feſſio in ſcriptis redacta nec correcta vel revocata [illegible] dictos, quod iidem clerici Henrici & Lotharii præd. [illegible] poribus tres Papien. pro ſynodatico ſolverent [illegible] pro ſingulis Papien. tres Lucenſes.*]

CAP. XXI.

Epiſcopus remittens eccleſiæ ſervitia, quæ ſibi debebat, [illegible] tuens, quod aliud ſervitium non imponetur, procurationem [illegible] telligitur remiſiſſe.

Idem *priori ſancti Stephani.*

CVm *a* venerabilis frater noſter Faven. *b* Epiſcopus [1 & ſ.] Cognovimus, quod præfatus Epiſcopus ſpallas, quas ab eadem eccleſia, tam ipſe quam prædeceſſores ſui recipere conſueverant, eccleſiæ præfatæ [illegible] ſit, & ſtatuit, quod aliud ei ſervitium non imponeret [illegible] bi & eccleſiæ ſuæ annuatim trium librarum [illegible] ſionis nomine reſervato. Quia ergo viſitationi [illegible] nexa eſt procuratio, & Epiſcopus ratione epiſcopalis jurisdictionis, quam habet in ea, teneatur cauſa [illegible] nis eccleſiam viſitare *c* præfatam, nec intelligatur [illegible] ſi novum imponi, quod ab ipſa fundatione [illegible] ni fuerat jure impoſitum. Diſcernimus, quòd [illegible] piſcopus, cùm ad ipſam eccleſiam cauſa correctionis [illegible] ceſſerit, moderatam ab ea procurationem [illegible] bis *e* in anno: ſed nihil aliud præter penſionem [illegible] curationes præſcriptas ab eadem eccleſia exigere [illegible] torquere præſumat.

[1 *Et ut in noſtra eſſetis præſentia conſtituti, & de [illegible] quæ inter vos ſuper eccl. S. Stephani Pariſien. vertebatur, [illegible] invicem litigare, dil. fil. Ioan. tit. S. Priſcæ & [illegible] Diac. Card. vobis conceſſimus auditores coram [illegible] ponere curaviſti, quòd cùm prædicta eccleſia S. Stephani [illegible] dam monialium, quæ in ea videbantur ſub religione [illegible] verſari, malitia faciente fuerat ferè ad deſolationem [illegible] bo. me. Carbo. Facien. Epiſcopus auct. fe. re. Eugenii PP. [illegible] ſia memorata removit, & canonicos in ipſa inſtituens [illegible] tuens ut ordo canonicus perpetuis in ea temporibus [illegible] & eos ab omni exactione tam ſua quàm ſucceſſorum [illegible] riſ. eccl. prorſus abſolvit, retento ſibi & eccleſiæ ſuæ [illegible] librarum ab ea annis ſingulis exolvendo. Nos [illegible] Card. ea quæ audierant nobis fideliter retuliſſent.*]

CAP. XXII.

Eccleſiæ de novo converſæ in procurationibus, & aliis [illegible] conſuetudinem vicinarum.

---

a *C. 4. eod. tit. in 3. comp.* b *de Luna de Tauſt.* c *Platen. al. Prælaten. al. Præmaten. ſed Pinnaten.* d *al. patebat, quod agnovit gloſſ. hic & Hoſtienſis.* e *C. 5. eod. tit. in 3. compilatione.* f *al. valebit.* g *In antiq. ita ſunt hæc diſtincta & confeſſione advocati alterius partis non revocata poſtmodum, &c.* h *exſtimationem.*

a *Ca. 6. eod. tit. in 3. compilation.* b *Faven. [illegible]* c *vid. conc. Trid. citatum ſupra hoc titulo. C. Sopita.* d [illegible] *piat.* e *vid. concil. Trid. Seſſ. 24. de reforma.*

Idem *Compoſtellano Archiepiſcopo.*

SVper eo *a*, quod fraternitas tua nos conſulere voluit, ut quia ferè tota provincia Compoſtell. de novo eſt ad juriſdictionem eccleſiæ tuæ converſa, qualiter tibi provinciam, vel partem provinciæ viſitanti obſequi debeat & ſervire, necnon in procurationibus providere. Tibi duximus reſpondendum, quod illud obſervare teneatur, quod in vicinis provinciis obſervatur.

CAP. XXIII.

Prælati tunc ſunt procurandi, cùm perſonaliter viſitant: & debent tunc ſervare concilium Lateranen. & prædicationi, correctioni & reformationi vacare: legati & nuncii Apoſtolici pro his diebus tantum, pro quibus moram trahunt, procurari debent, & contra hanc conſtitutionem exactum reſtituitur duplicatum.

Idem *in concilio generali.*

PRocuratores *b*, quæ ratione viſitationis debentur Epiſcopis, vel Archidiaconis, vel quibuslibet aliis etiam Apoſtolicæ ſedis legatis aut nunciis, abſque manifeſta & neceſſaria cauſa nullatenus exigantur, niſi quando perſonaliter *c* officium viſitationis impendunt: & tunc evectionem & perſonarum mediocritatem obſervent in Lateranen. concilio *d* definitam: hoc adhibito moderamine circa legatos & nuncios Apoſtolicæ ſedis, ut cùm oportuerit eos apud aliquem locum moram facere neceſſariam, ne locus ille propter illos *e* nimium adgravetur, procurationes recipiant moderatas ab aliis eccleſiis vel perſonis, quæ nondum fuerant de ſuis procurationibus adgravatæ, ita quod numerus procurationum, numerum dierum, quibus hujuſmodi moram fecerint, non excedat: & cùm aliqua non ſuffecerit *f* per ſeipſam duæ vel plures conjugantur in unam.

Porrò viſitationis officium exercentes non quærant, quæ ſua ſunt, ſed quæ IESV Chriſti: prædicationi, & cohortationi, correctioni, & reformationi vacando: ut fructum referant, qui non perit. Qui autem contravenire tentaverit, & quod accepit reddat, & eccleſiæ, quam taliter adgravavit, tantundem impendat.

CAP. XXIV.

Eccleſia etiam Civitatenſis, tenetur procurare Epiſcopum viſitantem, quanquam ipſum nunquam procuraverit.

Honorius III. *de Tiro* g *& Ioſaphat Abbatibus.*

VEnerabili fratri noſtro Cenomanen. Epiſcopo accepimus conquerente, quod cùm cauſa, quæ inter ipſum ex parte una & Abbatem & conventum de Cultura ex altera ſuper procurationibus, quas ab eis petit idem Epiſcopus, noſcitur agitari, vobis fuerit ab Apoſt. ſed. commiſſa: dicti Abbas & conventus ex eo fruſtrati intentionem ejusdem Epiſcopi moliuntur, quòd eorum monaſterium in Cenomanen. villa ſitum eſſe dignoſcitur, & ipſi procurationem hactenus non ſolverunt: [1 & ĩ.] Diſcretioni veſtræ mandamus, quatenus niſi aliud & rationabile oſtenderint, vos eos ad exhibendum eam, ſicut jus dictaverit, compellatis.

[1 *Quanquam emptionis privilegium non oſtendant. Volentes igitur ut finis litibus imponatur.*]

CAP. XXV.

Qui jure metropolitano, vel legationis, viſitat provinciam: in provinciales, qui ſibi procurationes denegant, poteſt ferre ſententiam.

Gregorius IX.

CVm nuper *h* Archiepiſcopus Beneventanus, Beneventanam provinciam viſitaret: & infrà. Mandamus, quatenus cum eundem Archiepiſcopum, ſive auctoritate propria, ſive noſtra Beneventanam provinciam contigerit viſitare, procurationes ratione viſitationis debitas, juxta facultates eccleſiarum veſtrarum exhibeatis eidem. Alioquin ſententiam, quam ipſe ritè tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore domino inviolabiliter obſervari.

CAP. XXVI.

Ad antiquam monetam vel ſi non eſt in uſu, ad ejus æſtimationem ſolvendæ ſunt penſiones antiquæ.

Idem.

CVm canonicis majoris eccleſiæ, quandam ſummam pecuniæ pro penſione eccleſiæ tuæ debitã, aliquot annis perſolveris *a*, & iidem ſummam illàm ex integro de meliori moneta exigant ſibi ſolvi: Tibi damus noſtris literis in mandatis, ut canonicos illos ſolutione prioris pecuniæ *b*, vel ſi non ſit in uſu, æſtimatione penſionis antiquæ facias manere contentos.

CAP. XXVII.

Propter privatum oratorium, procuratio ratione viſitationis non debetur.

Idem.

AVctoritate *c* præſentium inhibemus ne quis pro eo quod in oratoriis, quæ in grangiis veſtris habetis, interdum aliqui veſtrum celebrant procurationes quæ ratione viſitationis debentur, à vobis exigere, vel extorquere præſumat.

DE CONSECRATIONE ECCLESIÆ, VEL ALTARIS.

TITVLVS XL.

CAP. I.

Amoto altari vel lapide continente ſigillum, reconſecrabitur altare, non autem eccleſia.

Alexander III.

AD hæc ſi altare *d* motum fuerit, aut lapis ille ſolummodo ſuprà poſitus, qui ſigillum continet confractus, aut etiam deminutus, debet denuo conſecrari. Propter hoc verò nequaquam reiterare ſuam conſecrationem eccleſia conſuevit, licet id quidam canones innuere videantur.

CAP. II.

Diebus etiam non feſtis poſſunt eccleſiæ conſecrari.

Innocentius III. *Tornacen. Epiſc.*

TVa *e* fraternitas: & infrà. Inquiſit. t. t. reſpon. quòd in diœceſi tua, licet tibi eccleſiis dedicationem impendere, tam diebus dominicis, quàm privatis.

CAP. III.

Habet duo dicta, & primo idem dicit, quod cap. ſupr. eod. Secundum dicit, quòd oleum non conſecratum poteſt commiſceri oleo conſecrato, & totum ſit conſecratum.

Idem *Nidroſien.* f *Epiſc.*

QVod *g* in dubiis: & infrà. Altare verò, in quo tabula, cui conſecrationis benedictio pontificali miniſterio adhibetur, mota vel enormiter fracta fuerit, debet non immeritò conſecrari. Nec negamus, quin oleum non conſecratum conſecrato poſſit oleo commiſceri.

CAP. IV.

Reconciliatur eccleſia, quæ propter homicidia & vulnera hominum ibidem perpetrata polluta eſt.

a *C. 7. eod. tit. in 3. comp. vid. Hoſtien. hic & de materia ſervanda tamen conſtit. gl. in c. conſ. diſt. 1.* b *vid. conc. Trid. Seſſ. 24. de reſor. c. 3.* c *præſentialiter in concilio.* d *in Lat. conc. ſub Alex. III. c. 4.* e *ipſos.* f *ſufficeret.* g *Tiron. al. ita: Abbatibus de Ioſaphat & Tituron. al. Turon.* h *vide breviter hic per Henricum Boich.*

a *perſolveritis.* b *Quando admittatur ſolutio diverſæ monetæ, cùm moneta eſt mutata. vide Bart. in l. Paulus. ff. de ſolut.* c *Pro intellectu vide diſtinctionem quam hic adfert Henr. Boich.* d *Ca. un. eod. tit. in 2. comp. & præter Hoſt. gloſſ. & Dd. vide Turrecrematam in c. ſi motum. de conſecr. diſt. 1.* e *Ca. 3. de dedic. eccl. vel altar. in 3. comp.* f *Indroſienſi.* g *Ca. 2. tit. de ded. eccl. in 3. comp. vid. Turrecrem. in d. c. ſi motum.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN